

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่
อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม*
PARTICIPATION IN PROMOTING MONASTIC AFFAIRS BY LOCAL
LEADERS PHAYAKKHAPHUM PHISAI DISTRICT, MAHA SARAKHAM
PROVINCE

พระเมื่องมินทร์ ถาวรจิตโต (ใจดี)¹ และ พระครูกิตติวราทร²

Phra Maengmin Thavarachitto (Jaidee)¹ and Phrakrukittiwathom²

¹⁻² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

¹⁻² Faculty of social sciences Mahamakut buddhist university, Thailand

Corresponding Author's Email: min2537jaidee@gmail.com

วันที่รับบทความ : 20 มกราคม 2569; วันแก้ไขบทความ 30 มกราคม 2569; วันตอบรับบทความ : 1 กุมภาพันธ์ 2569

Received 20 January 2026; Revised 30 January 2026; Accepted 1 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง 3) เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การ บริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จำนวน 214 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 รูป เครื่องมือวิจัยคือ

Citation:

* พระเมื่องมินทร์ ถาวรจิตโต (ใจดี) และ พระครูกิตติวราทร. (2569). การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 4(1), 743-766.

Phra Maengmin Thavarachitto (Jaidee) and Phrakrukittiwathom. (2026). Participation In Promoting Monastic Affairs By Local Leaders Of The Phayakkhaphum Phisai District Service Area, Maha Sarakham Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(1), 743-766.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าที่ ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการศึกษาตามลำดับ

2) ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้นำท้องถิ่นควรมีบทบาทเชิงรุกในการประสานความร่วมมือกับคณะสงฆ์ในทุกด้าน ทั้งการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การพัฒนาด้านสาธารณูปการ และการสาธารณสุขสงเคราะห์ เพื่อให้การดำเนินงานทางศาสนาเป็นไปอย่างมีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธา การเรียนรู้ และการพัฒนาคุณธรรมของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การส่งเสริม, กิจการคณะสงฆ์, ผู้นำท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study participation in promoting monastic affairs by local leaders of The Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province. 2) to compare the opinions on the participation in promoting monastic affairs by local leaders in mention classified by gender, age, education level, and position. 3) To study recommendations regarding participation in

promoting monastic affairs by local leaders of The Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province. The sample group consisted of 214 participants, including subdistrict heads, village heads, subdistrict administrative organization presidents, mayors, members of subdistrict administrative organization councils, and members of municipal councils in Phayakkhaphum Phisai District and five key informants. The research instrument used was a questionnaire with content validity between 0.67 to 1.00 and reliability at 0.94. The statistical analyses employed include frequency, percentage, mean, standard deviation. The statistics used for hypothesis testing include t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and content analysis.

The research found that

1) Participation in promoting monastic affairs by local leaders of the phayakkhaphum phisai district service area, maha sarakham province, both overall and in each specific aspect, were found to be at a high level. When considering each aspect in descending order of mean scores, the results were as follows: public welfare services, educational support services, and religious education, respectively.

2) A comparison of opinions regarding participation in promoting monastic affairs by local leaders of The Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province, classified by gender, educational level, and position, showed no significant differences overall and aspect. However, classified age there was a statistically significant difference at the .05 level

3) The recommendations regarding participation in promoting monastic affairs by local leaders of The Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province local leaders should play a proactive role in coordinating cooperation with the Sangha in all aspects, including administration, religious education, educational support, dissemination of Buddhism, development of public

infrastructure, and public welfare. Such collaboration would enhance unity, efficiency, and responsiveness to community needs. Furthermore, temples should be promoted as centers of faith, learning, and moral development to ensure sustainable benefits for local communities.

Keywords: Participation, Promoting, Monastic Affairs, Local Leaders

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้นหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามแนวคิด Self Government ซึ่งถือเป็นหลักสากลที่หลายประเทศให้ความสำคัญ และเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ เช่น การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศ การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ การคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพและกีฬา ซึ่งทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้นำท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะในด้านการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือและเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561 : 3-9)

จากหลักการและเจตนารมณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ความสำคัญและมีเจตนารมณ์ในการจัดองค์กรบริหารของรัฐ รวมถึงการคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นรากฐานที่มาของกฎหมายอื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่สำคัญยิ่ง เพราะเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญทุกประเทศต่างบัญญัติเรื่องของอำนาจการบริหารประเทศไว้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะประเทศนั้นปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ระบอบคอมมิวนิสต์ หรือระบอบการปกครองอื่น ต่างก็บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเรื่องเดียวกัน คือ เรื่องอำนาจการบริหารประเทศ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20) จะเห็นได้ว่าตามระบอบการปกครองประเทศไทยนั้น ล้วนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในภาค ประชาชนต่อการปกครองตนเอง ในทางการปกครองคณะสงฆ์ก็เช่นเดียวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะเปิดโอกาสให้พุทธบริษัทได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำรง

และรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา เพราะตัวสถาบันพระพุทธศาสนาเองหรือพระสงฆ์เองจะสามารถอยู่ได้ ต้องอาศัยแรงศรัทธาสนับสนุนจากชุมชนและท้องถิ่นเป็นการสำคัญในการทำวิจัยในครั้งนี้จึงอยากเห็นส่วนสำคัญของผู้นำท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นเจ้าของท้องถิ่นที่พื้นที่นั้น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการงานปกครองคณะสงฆ์เพื่อให้งานคณะสงฆ์สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง และ องค์กรไปสู่ความเจริญในทุกๆด้าน ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนสังคมของตนเอง (พระวสันตวสันตเวที (หงอกชัย) และชาญชัย ฮวดศรี, 2564)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์นับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำท้องถิ่นได้ใช้อำนาจและสิทธิ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ตามที่กฎหมาย ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์มีอำนาจในการมีส่วนร่วมเข้าถึงแผนการพัฒนาท้องถิ่นด้วย ทำให้คณะสงฆ์รู้สึกว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางจนเกิด สำนึกในความสำคัญของคณะสงฆ์ต่อท้องถิ่น รับรู้ถึงอุปสรรคและปัญหาตลอดจนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และที่สำคัญคือเป็นแหล่งสร้างผู้นำท้องถิ่นการบริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอนาคตให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่น และยังช่วยหนุนนำให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นต่อไป ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ กำนัน จำนวน 14 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 213 คน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 14 คน นายกเทศมนตรี จำนวน 1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 218 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน รวมทั้งหมด 472 คน (ข้อมูลบุคคลากรอำเภอพยุหะภูมิพิสัย, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาตามตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน กลุ่มประชากร จำนวน 472 รูป ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 รูป ที่สุ่มจากประชากรโดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, สมถิติ ขมภูแดง, 2560)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม จากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ ข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งสัมภาษณ์ ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interviewing Guideline) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) โดยกำหนดข้อคำถามที่มุ่งเน้นถึงแนวทางในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้
2. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล ถึงผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

4. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้งฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่เลือกไว้แล้ว ดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3. นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อดังนี้

5	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ตำแหน่ง โดยใช้ความถี่และร้อยละ

6. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบหาค่าความต่างของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ โดยใช้ค่า t-test (Independent) ในการเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่ม

7. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบหาค่าความต่างของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยใช้ค่า F-test (One-ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

8. เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies)

9. นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

10. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ค่า IOC (Index of item objective congruence)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 102) ดังนี้

$$a = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ a	แทน	ค่าความเชื่อมั่น หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P	แทน	ร้อยละ
f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105 ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม"

N แทน จำนวนคน

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, (2548), หน้า 19 ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X ²	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน
	∑	แทน	ผลรวม

สถิติทดสอบสมมติฐาน

1. ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2 + s_2^2}{n_1 + n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ	
	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2
	S_1^2			
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มที่ 2	
	n_1			
	n_2	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2	

2. ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ รองลงมา คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านมีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศาสนศึกษา ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ สอดส่องดูแลเพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์เป็นไปตามพระธรรมวินัย รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาวัดของคณะสงฆ์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่นประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของวัด ตามลำดับ

1.2 ด้านการศาสนศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการ การศึกษา รองลงมา คือ ผู้นำท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหาและหาแนวทางแก้ไข ปัญหาในเรื่องการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ดูแลเร่งรัดให้มีการเรียนการสอนนักเรียนธรรมอย่างทั่วถึง ตามลำดับ

1.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการ การศึกษาสงเคราะห์ รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการจัดการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือจุนเจือช่วยเหลือการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการศึกษาสงเคราะห์ ตามลำดับ

1.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ช่วยเหลือกิจกรรมด้านการเผยแผ่ธรรมะ

เมื่อทางวัดหรือคณะสงฆ์ต้องการความช่วยเหลือ รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการจัดอบรมสั่งสอนธรรมะให้แก่ประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่นให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการเผยแผ่ ตามลำดับ

1.5 ด้านการสาธารณูปการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในเรื่องการพัฒนาวัด รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในกิจการและบำรุงรักษากิจการของวัดให้ ศาสนสมบัติของวัดคงอยู่ต่อไปด้วยดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องการสาธารณูปการ ตามลำดับ

1.6 ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจการของวัดซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ รองลงมา คือ ผู้นำท้องถิ่นให้การสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเจ็บป่วย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการ สาธารณสงเคราะห์ ตามลำดับ

2. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม

3.1 ด้านการปกครอง ได้แก่ ควรประสานความร่วมมือระหว่างผู้นำท้องถิ่นและเจ้าคณะระดับต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในพื้นที่เป็นไปอย่างมีเอกภาพและสอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์ ควรสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรในการจัดประชุมวางแผน และดำเนินกิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้คณะสงฆ์สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรเข้าร่วมประชุมหรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะสงฆ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาวัดและกิจการพระพุทธศาสนาในพื้นที่

3.2 ด้านการศึกษา ได้แก่ ควรส่งเสริมการจัดโครงการพัฒนาครูสอนธรรมะและพระสอนศีลธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนในสถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือระหว่างวัด โรงเรียน และชุมชน ในการจัดกิจกรรมพุทธศาสนศึกษา เช่น ค่ายธรรมะ หรือวัน

สำคัญทางพระพุทธศาสนา ควรให้การสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้อสมัยใหม่

3.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นควรร่วมกับวัดในการจัดโครงการบวช ภาคฤดูร้อนหรือบวชศีลจาริณี เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจิตสำนึกทางศาสนาแก่เยาวชน ควรจัดหาทุนการศึกษาหรือทุนอุปถัมภ์สำหรับพระภิกษุ สามเณร และนักเรียนยากจน เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา ควรส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดโครงการศึกษานอกระบบเพื่อประโยชน์ของชุมชน ควรสนับสนุนกิจกรรมแนะแนวและการอบรม คุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

3.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนโครงการเผยแผ่ธรรม เช่น ธรรมะสัญจร หรือการบรรยายธรรมในสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้มีความต่อเนื่องและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน

3.5 ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ ควรสนับสนุนการก่อสร้างศาสนสถานที่จำเป็น เช่น ศาลาการเปรียญ โรงครัว หรือกุฏิพระ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและคุ้มค่า ควรสนับสนุนการก่อสร้างศาสนสถานที่จำเป็น เช่น ศาลาการเปรียญ โรงครัว หรือกุฏิพระ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและคุ้มค่า ผู้นำท้องถิ่นควรร่วมกับคณะสงฆ์และประชาชนในการพัฒนา บูรณะ และบำรุงรักษาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ควรจัดโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมในวัด เช่น การปรับภูมิทัศน์ การจัดการขยะ และการดูแลความสะอาดอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นควรร่วมมือกับวัดในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้ประสบภัย หรือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อขยายผลกิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์ในระดับพื้นที่ และควรส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการให้คำปรึกษาและบำบัดทางใจแก่ประชาชนที่ประสบปัญหาชีวิต

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

4.1 ด้านการปกครอง คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินไปควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณและการ

บูรณาการแผนงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกิจการพระพุทธศาสนา อาทิ การสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างหรือบูรณะศาสนสถาน การจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีทางศาสนา เช่น งานบุญประเพณีประจำปี งานเข้าพรรษา ออกพรรษา และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งล้วนเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน การปกครองถือเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการระคับระคองกิจการคณะสงฆ์ให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ในฐานะที่ผมเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หน้าที่หลักคือการกำหนดทิศทางและนโยบายของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกิจการทางศาสนา โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านกฎหมายท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติตำบลที่เกี่ยวกับการใช้สถานที่ การดูแลความสะอาดและความสงบเรียบร้อยในวัด รวมถึงการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากความขัดแย้งของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางศาสนา บทบาทด้านการปกครองที่ผมปฏิบัติ คือการกำกับตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย โดยเฉพาะเรื่องการสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ การบำรุงรักษาศาสนสถาน หรือการจัดกิจกรรมทางศาสนา ผมจะทำหน้าที่ตรวจสอบให้การใช้ทรัพยากรเหล่านี้โปร่งใสและตรงตามวัตถุประสงค์ การส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ เช่น การออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีประจำปี หรือการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังมี การผลักดันให้เกิดโครงการพัฒนาวัด เช่น โครงการก่อสร้างห้องสมุดธรรมะ ห้องน้ำสาธารณะ หรือการปรับปรุงภูมิทัศน์วัดให้สวยงามเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านการเผยแพร่การสนับสนุนกิจกรรมที่ พระสงฆ์จัดขึ้นเพื่อถ่ายทอดหลักธรรมแก่ประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน เช่น ค่ายคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร รวมถึงโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ซึ่งช่วยส่งเสริมการใช้หลักธรรมมาแก้ปัญหาสังคมและพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการทำงานเชิงโครงสร้างที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันศาสนาและชุมชนไปพร้อมกัน การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นด้านการปกครอง คือการช่วยกำกับดูแลกิจกรรมทางศาสนาให้ดำเนินไปตามกฎหมาย เช่น การใช้ที่ดินวัด การจัดระเบียบตลาดหรือที่พักอาศัยรอบวัด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับคณะสงฆ์ รวมถึงการสนับสนุนงานเอกสารหรือข้อมูลที่คณะสงฆ์ต้องใช้ในการบริหาร

4.2 ด้านการศึกษา คือ การส่งเสริมด้านศาสนศึกษา นับว่าเป็นหน้าที่สำคัญของผู้นำท้องถิ่น เพราะการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของคุณธรรมในชุมชน อนาคตของเรา มีการร่วมมือกับวัดในพื้นที่หลายแห่ง เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม และโครงการบวชเรียนภาคฤดูร้อน รวมทั้งการจัดงบประมาณช่วยเหลือเรื่องวัสดุอุปกรณ์การเรียน

การบูรณะอาคารเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และสนับสนุนครูพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เทศบาลถือเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับ ประชาชนและวัด การมีส่วนร่วมของเทศบาลในด้านศาสนศึกษาจึงมุ่งเน้นการสนับสนุนทั้งเชิง นโยบายและปฏิบัติ เราได้จัดตั้ง “คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมระดับเทศบาล” เพื่อวางแผนและกำกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน การสนับสนุนครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน และการอบรมธรรมะสำหรับผู้สูงอายุ การส่งเสริมศาสนศึกษาในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ผู้นำชุมชนหรือ ผู้นำท้องถิ่นมีการประสานงานกับเจ้าอาวาสและผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรม ธรรมะ เช่น โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน การสวดมนต์เย็นร่วมกันทุกวันพระ และการจัด ค่ายคุณธรรมสำหรับเยาวชน ซึ่งได้รับการตอบรับจากชุมชนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เรายัง สนับสนุนให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาธรรมะในวันหยุด โดยร่วมมือกับวัดในการจัดการ เรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี โท และเอก เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มั่นคงในหมู่เยาวชน ช่วยประสานงานกับเจ้าอาวาสในการจัดโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายธรรมะช่วงปิดภาคเรียน สนับสนุนให้เด็กและผู้ปกครองเข้าวัดปฏิบัติธรรม และร่วมเป็นคณะกรรมการจัดงานวันสำคัญ ทางศาสนา นอกจากนี้ยังช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดผ่านช่องทางออนไลน์ของหมู่บ้าน เพื่อให้คนรุ่นใหม่เข้าถึงกิจกรรมทางศาสนาได้ง่ายขึ้น และอยากให้หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริม การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ธรรมะและการเรียนการสอนทางศาสนา เพราะจะช่วยให้ เยาวชนเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าได้สะดวกมากขึ้น ผลักดันให้การสนับสนุนศาสนศึกษา อยู่ในแผนงบประมาณของ อบต. อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการร่วมติดตามการดำเนินงานของวัด ในเรื่องการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การเผยแพร่ธรรมะ และการส่งเสริมคุณธรรม ในโรงเรียน เราทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนในการเสนอแนวคิดและข้อสนับสนุนทาง นโยบายต่อที่ประชุมสภา เพื่อให้การส่งเสริมพระศาสนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

4.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ คือ ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจการ คณะสงฆ์ด้าน การศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งเป็นภารกิจที่มุ่งช่วยเหลือและสร้างโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนและพระภิกษุสามเณรที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยมีการดำเนินงานร่วมกับวัด ในพื้นที่อย่างใกล้ชิดผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัด โครงการมอบทุนการศึกษา แก่นักเรียนยากจน และการสนับสนุนค่าอาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน และค่าพาหนะ สำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งได้กำหนดให้ “การศึกษา

สงเคราะห์” เป็นภารกิจสำคัญในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ขณะเดียวกัน วัดยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมระดมทุน เช่น การทอดผ้าป่า การศึกษา และการจัดงานบุญเพื่อช่วยเหลือเยาวชนในชุมชนโดยภาพรวม การศึกษาสงเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างวัดกับผู้นำท้องถิ่นในทุกระดับ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ เยาวชนและพระภิกษุสามเณรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ผู้นำท้องถิ่นทำหน้าที่ทั้งใน ด้านนโยบาย การสนับสนุนงบประมาณ การประสานงานกับภาคีเครือข่าย และการปลูกฝัง จิตสำนึกแห่งการให้แก่ประชาชนในชุมชน การดำเนินงานดังกล่าวไม่เพียงช่วยยกระดับคุณภาพ การศึกษาในพื้นที่ แต่ยังเป็นการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาธรรม ส่งผลให้เกิดความเจริญ มั่นคงทั้งในระดับชุมชนและสังคมโดยรวมอย่างยั่งยืน

4.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและสังคม เนื่องจากเป็นกระบวนการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ดีให้แก่ประชาชนในชุมชน ทำให้เกิดความสงบสุขและความสามัคคี ผู้นำท้องถิ่น จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นกลไกประสานงานระหว่างวัดกับประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแพร่หลายและเข้าถึงทุกกลุ่มวัยในสังคม ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาท โดยตรงในการช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัด เช่น งานบุญประจำปี การฟังธรรม และ โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตาม หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น การสวดมนต์หมู่บ้าน การบวชลูกหลาน และการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งช่วยให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในพื้นที่ ตัวอย่างเช่น กิจกรรม “เยาวชนรักษาศีล 5” ที่จัดโดยความร่วมมือระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับวัด ทำให้เยาวชนมีความเคารพพ่อแม่และลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับท้องถิ่นเป็นภารกิจที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาททั้งในด้านการประสานงาน สนับสนุนงบประมาณ และเป็น ต้นแบบที่ดีในทางธรรม การดำเนินงานดังกล่าวช่วยเสริมสร้างสังคมคุณธรรม ทำให้ประชาชน ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอน มีความรักสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งถือเป็นรากฐาน สำคัญของการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

4.5 ด้านการสาธารณูปการ คือ การพัฒนาด้านสาธารณูปการในวัดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับความสะดวกของพระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนที่มาทำบุญ ผู้นำ ท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน เช่น การปรับปรุงถนนเข้าวัด การขุดลอกคูคลอง การสร้างกำแพงวัด หรือระบบน้ำประปาในวัด ซึ่งถ้ามีการประสานงานที่ดี จะทำให้วัดพัฒนาได้

รวดเร็วและเป็นระเบียบ ผู้นำหมู่บ้านใกล้ชิดกับชาวบ้านและวัดมากที่สุด ด้านสาธารณูปการจึงเป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกัน เช่น การปรับปรุงศาลาโรงธรรม ทางเดินรอบวัด หอระฆัง ห้องน้ำ หรือระบบน้ำภายในวัด ผู้นำหมู่บ้านมักจะเป็นผู้ประสานให้ชาวบ้านมาช่วยกันทำงานบุญ เช่น ทำความสะอาดวัด หรือร่วมแรงก่อสร้างสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนด้านสาธารณูปการของวัด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นสถานที่ที่ประชาชนใช้ทำกิจกรรมทางศาสนาและสังคม อบต.สามารถช่วยเหลือได้หลายทาง เช่น การจัดสรรงบประมาณซ่อมแซมถนนทางเข้าวัด ระบบไฟฟ้า ประปา และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงการช่วยดำเนินการขออนุญาตหรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เทศบาลมีหน้าที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งวัดถือเป็นแหล่งรวมของจิตใจ และวัฒนธรรม ผู้นำท้องถิ่นจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสาธารณูปการ เช่น การติดตั้งไฟส่องสว่างรอบวัด การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การดูแลความสะอาดพื้นที่วัด และการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรอบให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และวัดเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมประจำปี เช่น งานบุญ งานศพ และพิธีกรรมต่าง ๆ กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงควรช่วยดูแลความสะอาด เช่น จัดเวรดูแลความปลอดภัย จัดหาน้ำสะอาด ไฟฟ้า และช่วยระดมทุนกับชาวบ้านเพื่อบูรณะสิ่งปลูกสร้างในวัด

4.6 ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ คือ การสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นหนึ่งในหน้าที่หลักของคณะสงฆ์ที่มุ่งช่วยเหลือสังคมในยามเดือดร้อน ทั้งการช่วยเหลือด้านวัตถุและจิตใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อมีการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์มักมีจิตเมตตาและเสียสละ แต่ขาดทรัพยากรในการดำเนินงาน ดังนั้น การที่ผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เช่น จัดหาทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ หรือร่วมลงแรงในกิจกรรม จึงเป็นการส่งเสริมที่แท้จริง ควรมีการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดกับประชาชน โดยเฉพาะกิจกรรมช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผมมักจะร่วมมือกับวัดในการจัด “โรงทานวันพระ” และ “โครงการแบ่งปันข้าวกล่อง” ให้กับผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่ การร่วมมือกันเช่นนี้ทำให้เกิดความอบอุ่นในชุมชนและทำให้วัดมีบทบาทอย่างชัดเจนในการช่วยเหลือประชาชน ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญมาก เพราะเป็นภาคส่วนที่ใกล้ชิดกับประชาชนและสามารถเชื่อมโยงการทำงานกับคณะสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัดเป็นศูนย์กลางของการช่วยเหลือสังคมในยามวิกฤติ เช่น การจัดโรงทาน การบริจาคสิ่งของ หรือการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้นำท้องถิ่นจึงควรสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ วัดมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ

ประชาชน ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ ผู้นำท้องถิ่นจึงควรเป็นผู้ประสานงานหลักในการส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ เช่น การจัดโครงการบริจาคโลหิต การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การจัดงานทำบุญแก่ผู้สูงอายุ หรือการให้ทุนการศึกษากับเด็กยากจน โดยเทศบาลมักร่วมมือกับวัดและภาคประชาชนในโครงการเหล่านี้ และการแจกของ การช่วยผู้ป่วยติดเตียง หรือการจัดกิจกรรมจิตอาสา ล้วนเป็นการสร้างคุณธรรมและความสามัคคีในหมู่บ้าน กำนันและผู้ใหญ่บ้านควรเป็นผู้ร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ ช่วยจัดกิจกรรม และระดมแรงงานชาวบ้านให้เข้าร่วม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอ พัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการศาสนศึกษา 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) ด้านการสาธารณูปการ 6) ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ เพราะการที่ผู้นำท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น ฯลฯ เข้ามามีบทบาท สนับสนุนช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับคณะสงฆ์ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ศาสนกิจของคณะสงฆ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2564 : 1-4) กล่าวว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือการปกครองคณะสงฆ์โดยหลักแล้ว คือ การปกครองตามพระธรรมวินัยและให้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นถึงปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ถือเป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์และเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ด้วย โดยกำหนดให้มีมหาเถรสมาคม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ ตามภารกิจหลักทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการศาสนศึกษา 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) ด้านการสาธารณูปการ 6) ด้านการสาธารณะสงเคราะห์

1) ด้านการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำท้องถิ่นตระหนักถึงบทบาทและโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ที่มีระบบชัดเจน โดยมีพระ

สังฆาธิการเป็นผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส ไปจนถึงเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และสมเด็จพระสังฆราช เพื่อกำกับดูแลให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลจารวัตร ที่ตั้งตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช การที่ผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาวัด การเข้าร่วมประชุม และการสอดส่องดูแลกิจการของวัด จึงเป็นการสนับสนุนการทำงานของพระสังฆาธิการให้สามารถปฏิบัติภารกิจด้านการปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2564 : 4) ที่อธิบายว่าการปกครองคณะสงฆ์เป็นการบริหารจัดการภายใต้หลักพระธรรมวินัย และกฎหมายของคณะสงฆ์ โดยอาศัยโครงสร้างการปกครองที่ชัดเจนและความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นจึงถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบการปกครองคณะสงฆ์ในระดับพื้นที่ และเอื้อต่อการธำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณโกโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย สวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายได้ออยู่ในระดับมาก

2) ด้านการศาสนศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานด้านศาสนศึกษาเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทาง ความต่อเนื่องของกระบวนการเรียนการสอน และบทบาทหลักของพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ ทำให้บทบาทของผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของการสนับสนุนและการให้คำปรึกษามากกว่าการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผู้นำท้องถิ่นยังตระหนักถึงความสำคัญของศาสนศึกษาในฐานะภารกิจหลักของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มุ่งฝึกฝนอบรมประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา เพื่อสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีความรู้ คู่คุณธรรมของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2564 : 4) ที่อธิบายว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านศาสนศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์มีจุดมุ่งหมายสำคัญ ได้แก่ การจัดการศึกษาในวัดและศูนย์การเรียนรู้ทางศีลธรรม การสอนศีลธรรมในสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรทาง

การศึกษา ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในด้านการศาสนศึกษา จึงยังคงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการทำงานของพระสังฆาธิการ และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคนและสังคมควบคู่กับการธำรงพระพุทธศาสนาในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณโกโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายได้ออยู่ในระดับมาก

3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาจากด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำท้องถิ่นตระหนักว่าการศึกษาสงเคราะห์เป็นภารกิจสำคัญของคณะสงฆ์ที่มุ่งปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2564 : 4) ที่ระบุว่าการศึกษาสงเคราะห์ครอบคลุม ทั้งการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โรงเรียนการกุศลของวัด ตลอดจนการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์และทรัพยากรทางการศึกษา ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น ในด้านนี้จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นผู้มีคุณภาพ มีศีลธรรม และสามารถ อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างสงบสุขและยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณโกโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายได้ออยู่ในระดับมาก

4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชนมากขึ้น โดยพระสงฆ์ได้ทำหน้าที่เพียงการแสดงธรรมในวัดเท่านั้น หากยังขยายบทบาทไปสู่สถานศึกษา ชุมชน และสื่อดิจิทัล ตลอดจนการจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรม ธรรมะสัญจร กิจกรรมจิตอาสา และการเป็นแบบอย่างที่ดีทางศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยโสธรา ศิริภาพระภากร และคณะ (2568 : 96-97) ที่ระบุว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นกระบวนการถ่ายทอดธรรมะผ่านการปฏิบัติจริง การใช้สื่อสมัยใหม่ และความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ดังนั้น การที่ผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ประสานงาน และร่วมกิจกรรมเผยแผ่ธรรม จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม และส่งเสริมการ

พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความสงบสุขของสังคมในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

5) ด้านการสาธารณูปการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาสาธารณูปการของวัดเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชน ผู้นำท้องถิ่นจึงเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงานอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์ (วัชรินทร์ อคฺควโร) (2560 : 59-60) ที่กล่าวว่าการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ ประกอบด้วยการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า และข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ การวางแผนก่อสร้างอาคารเสนาสนะอย่างเป็นระบบ และการร่วมกันดูแลรักษาศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในด้านการสาธารณูปการจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของวัด และสนับสนุนให้วัดสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางศาสนาและสังคมของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก

6) ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาสาธารณูปการของวัดเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชน ผู้นำท้องถิ่นจึงเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงานอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์ (วัชรินทร์ อคฺควโร) (2560 : 59-60) ที่กล่าวว่าการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการประกอบด้วยการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า และข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ การวางแผนก่อสร้างอาคารเสนาสนะอย่างเป็นระบบ และการร่วมกันดูแลรักษาศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในด้านการสาธารณูปการจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของวัด และสนับสนุนให้วัดสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทาง

ศาสนาและสังคมของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก

2. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาภาณุวัฒน์ สิทธิเมธาวิ (จันทะยา) และคณะ (2566 : 214) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่า ความคิดเห็นแตกต่างกัน เพราะกลุ่มอายุต่างกันย่อมมีประสบการณ์และทัศนคติที่ต่างกัน ผู้ที่มีอายุมากมักมีความศรัทธาและผูกพันกับวัดมากกว่า ในขณะที่กลุ่มวัยหนุ่มสาวอาจให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ทันสมัยหรือเน้นการมีส่วนร่วมในรูปแบบใหม่ ๆ ทำให้ระดับความคิดเห็นไม่เหมือนกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และ สุรพล พรหมกุล (2566 : 307-308) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า 1) บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการเขตปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการศาสนศึกษา ตามลำดับ 2) ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และ

ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้นำท้องถิ่นควรมีบทบาทเชิงรุกในการประสานความร่วมมือกับคณะสงฆ์ในทุกด้าน ทั้งการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การพัฒนาด้านสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้การดำเนินงานทางศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธา การเรียนรู้ และการพัฒนาคุณธรรมของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน **ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** 1) ควรกำหนดนโยบายระดับจังหวัดหรืออำเภอในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและการพัฒนาวัดสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 2) ควรบรรจุการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับ เช่น แผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณด้านศาสนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีหลักเกณฑ์ชัดเจน 3) ควรมีนโยบายสนับสนุนให้วัดเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมของชุมชน” โดยให้หน่วยงานรัฐและท้องถิ่นร่วมกันจัดกิจกรรมอบรมหรือโครงการเผยแผ่ธรรมะในเชิงรุก **ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ** 1) ผู้นำท้องถิ่นควรพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการประสานความร่วมมือกับคณะสงฆ์และประชาชน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและบริการประชาชนอย่างมีคุณธรรม 3) ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแห่งความดีงาม 4) ควรจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ และประชาชน เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจการพระพุทธศาสนาในพื้นที่ **ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยต่อไป** 1) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและสังเคราะห์แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทแต่ละภูมิภาค 2) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นกับความเข้มแข็งของชุมชนทางศาสนา เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจิตสำนึกสาธารณะ

3) ควรมีการศึกษามุมมองของพระสังฆาธิการและประชาชนต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและหลากหลายมิติในการพัฒนานโยบายศาสนาในระดับท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ปี พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี). (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์ (วัชรินทร์ อคฺควโร). (2560). การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 8(2), 59-69.
- พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี), ชาญชัย ฮวดศรี และ สุรพล พรหมกุล. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 10(4), 307-317.
- พระมหาภานูวัฒน์ สิทธิเมธาวิ (จันทะยา) และ คณะ. (2566). การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 8(2), 214-226.
- พระวสันต์ วสันตเวที (หงอกชัย). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, 12(2), 123-136.
- ยโสธรา ศิริภาพระภากร และคณะ. (2568). ศึกษาบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(1), 87-98.